

MAGYAR GYÁRIPAR

A MUNKAADÓK ÉS GYÁRIPAROSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Adóútvesztő: Merre az előre?!

Az MGYOSZ állásfoglalása

Az MGYOSZ rendkívüli elnökségi ülésen vitatta meg Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek a Megegyezés Magyarország megújításának lehetséges irányairól című tanulmányát. Mint azt Dr. Futó Péter, az MGYOSZ elnöke elmondta, az elnökségnek meg kell határoznia a szövetség álláspontját abból a szempontból, hogy az anyag mely részeit tudja kellő kritikával elfogadni, melyek azok, a kormányfő által megjelölt tabutémák, amelyeket tudomásul vesz, és melyek azok az elemek, amelyeket el kell utasítani. Végül az elnökség kialakította állásfoglalását.

(Cikkünk a 3. oldalon)

Kompromisszumos adóreform-javaslat

Adótanácsadók, nemzetközi adószakértők csoportja több üzleti szervezettel egyeztetve és együttműködve közös adóreform-javaslatot dolgozott ki. Az MGYOSZ, az Amerikai Kereskedelmi Kamara, a Joint Venture Szövetség és a Nemzetközi Vállalatok Magyarországi Társaságának támogatását élvező szakértői anyagot annak készítői, többek között a Deloitte Magyarország, az Ernst & Young, a KPMG és a PricewaterhouseCoopers munkatársai az 2008. augusztus 12-én tartott sajtótájékoztatón mutatták be. Az MGYOSZ elnöke köszöntötte a résztvevőket, elmondta, hogy az anyag elkészítésében sok MGYOSZ-tag és -tisztviselő vett részt.

(Cikkünk a 4–5. oldalon)

Azerbajdzsán: Ahol tárt karokkal várnak minket

A közeljövőben várhatóan felértékelődnek a magyar–azeri kapcsolatok. Két szempontból is figyelemre méltó lehetőség nyílik a magyar befektetők előtt a térségben. Az egyik, hogy hatalmas, energiakincsen alapuló piac nyílik meg előttünk, a másik, hogy Azerbajdzsánban kitüntetett figyelemmel és rokonszennvel tekintenek a magyarokra, úgy vélik, közös volt az őshazánk. Az azeri munkaadói szövetséggel együttműködési megállapodása van a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének.

(Cikkünk a 6–7. oldalon)

Az MGYOSZ rendkívüli elnökségi ülésen vitatta meg Gyurcsány Ferenc miniszterelnök Megegyezés Magyarország megújításának lehetséges irányairól című tanulmányát. Mint azt Dr. Futó Péter, az MGYOSZ elnöke elmondta, az elnökségnek meg kell határoznia a szövetség álláspontját abból a szempontból, hogy az anyag mely részeit tudja kellő kritikával elfogadni, melyek azok, a kormányfő által megjelölt tabutémák, amelyeket tudomásul vesz, és melyek azok az elemek, amelyeket el kell utasítani. Végül az elnökség kialakította állásfoglalását.

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének állásfoglalása a Megegyezés Magyarország megújításának lehetséges irányairól című tanulmányról

■ Az MGYOSZ mint a magyar gazdaság valamennyi ágazatában érdekelt vállalkozásokat tömörítő, meghatározó súlyú érdekképviselet, kialakította a miniszterelnök „Megegyezés” című tanulmányával kapcsolatos állásfoglalását.

Örömmel üdvözljük, hogy számos, a vállalkozások versenyképességét szolgáló korábbi MGYOSZ-javaslat is szerepel a bejelentett intézkedések között. Fontosnak tartjuk, hogy a program több, szövetségünk által is szorgalmazott lépést ígér, melyek a gazdaság aktív szereplőinek terheit mérsékelhetik.

Megítélésünk szerint azonban szükséges továbbgondolni a miniszterelnök javaslatait, és megvizsgálni a jövedelmek adóztatásának érzékelhető csökkentését, továbbá az egész program megvalósíthatóságának feltételéül szolgáló, a központi költségvetés és az önkormányzatok kiadásainak csökkentésére irányuló elképzeléseket.

Hosszú távon előremutató, de rövid távon kockázatos megoldásnak tartjuk, hogy a javaslat az adócsökkentések alapját a gazdaság fehéritéséből kívánja megteremteni. Támogatjuk a munkaadók járulék- és adóterheinek csökkentését, valamint az adózás és az állami bürokrácia egyszerűsítésével kapcsolatos változtatásokat. Ugyanakkor ezekben a kérdésekben is úgy gondoljuk, hogy a miniszterelnök javaslatai a jó irányba tett első lépéseknek tekinthetők, amelyeket továbbiaknak kell követnie. A foglal-

koztatottság növelése és a feketegazdaság visszaszorítása, kifehéritése érdekében hozott döntések a legálisan és valós versenykörülmények között működő vállalkozások helyzetét erősíthetik. Ezek az intézkedések növelhetik az MGYOSZ által régóta szorgalmazott és tagjaink körében üzleti-etikai minimumként elfogadott tisztességes piaci magatartást, amely egyaránt figyelemmel van a vállalkozás, az állam és az egyén érdekeire. Az MGYOSZ szerint a munkaerő-piaci igényekhez jobban igazodó képzési rendszerre, a munkahelyteremtő beruházások ösztönzésére vonatkozó javaslatok előnyösek az ország fejlődése szempontjából.

Meggyőződésünk, hogy a vállalkozások versenyképességének további erősítése nemcsak a cégek helyzetének javulását eredményezi, de új munkahelyeket teremt, és a növekvő adóbevételek révén hozzásegíti a költségvetést a tartós szociális biztonság hatékonyabb megteremtéséhez is.

Fontosnak tartjuk, hogy a tervezetben szereplő gazdasági és társadalmi intézkedések mielőbb valósuljanak meg, hogy a programban szereplő lépések gazdaságélénkítő hatása is mielőbb érezhető legyen. Javasoljuk, hogy a szükséges intézkedéseket 2009. január 1-jei hatállyal vezessék be. Ugyancsak szorgalmazzuk a tervezett tehercsökkentések évenkénti ütemezését.

Szövetségünk alapvető és semmiképp

sem módosítható kritériumnak tartja a konvergenciaprogramban elhatározott célkitűzések megvalósítását. Ehhez azonban rendkívül körültekintően és folyamatos társadalmi kontroll mellett szükséges megvizsgálni, rendelkezésre állnak-e, illetve honnan teremthetők elő a tervezett tehercsökkentések forrásai. Ugyanakkor valamennyi, az intézkedések hatására keletkező többletbevételt kizárólag a programban foglaltak megvalósítására, elsősorban a gazdaság versenyképességének javítására kell fordítani.

A most bejelentett javaslatok, illetve a további, a versenyképességet javító szükséges intézkedések megvalósításához nemcsak a gazdaság, de a politika szereplőinek egyetértése is szükséges. Bizakodásra ad okot, hogy lényeges kérdésekben – az állami újraelosztás csökkentése, a vállalkozások terheinek érzékelhető mérséklése, az állami és önkormányzati bürokrácia visszaszorítása, az oktatás-képzés racionalizálása, a segélyezés helyett munkahelyteremtés és a hazai vállalkozások erősítése ügyében – a gazdaság szereplőivel többé-kevésbé megegyező álláspontot képviselnek a meghatározó parlamenti pártok. Az MGYOSZ üdvözlöi, hogy a kormány, illetve az ellenzéki pártok versenyképesség-növelési javaslatai számos ponton hasonlóságot mutatnak. Mindezek alapján kívánatosnak tartjuk, hogy a gazdaság számára legfontosabb kérdésekben politikai konszenzus alakuljon ki.

Kompromisszumos adóreform-javaslat

Adótanácsadók, nemzetközi adószakértők csoportja több üzleti szervezettel egyeztetve és együttműködve közös adóreform-javaslatot dolgozott ki. Az MGYOSZ, az Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham), a Joint Venture Szövetség és a Nemzetközi Vállalatok Magyarországi Társaságának támogatását élvező szakértői anyagot annak készítői, többek között a Deloitte Magyarország, az Ernst & Young, a KPMG és a PricewaterhouseCoopers munkatársai az 2008. augusztus 12-én tartott sajtótájékoztatón mutatták be. Dr. Futó Péter, az MGYOSZ elnöke köszöntötte a résztvevőket, elmondta, hogy az anyag elkészítésében sok MGYOSZ-tag és -tisztviselő vett részt. A kidolgozott kompromisszumra törekvő tanulmányt Oszkó Péter (Deloitte Magyarország), Antal Erzsébet (AmCham), Rencz Botond (Ernst & Young), László Csaba (KPMG), Lőcsei Tamás (PricewaterhouseCoopers), Fekete István (Joint Venture Szövetség), Rudnay János (Nemzetközi Vállalatok Magyarországi Társasága) ajánlotta a közvélemény figyelmébe.

VERSENYKÉPES ADÓRENDSZER

2008 tavaszán adótanácsadók, adószakértők csoportja kezdeményezte az adórendszer átalakításával, versenyképességének javításával kapcsolatos olyan szakmai koncepció kidolgozását, mely több évre vonatkozóan rögzítheti a gazdaságpolitika kívánatos, a gazdaság növekedési képességeit növelni és fenntartani képes irányait. A megkezdett munkához szakmai háttérrel nemzetközi tanácsadó cégek biztosítottak, a javaslatok költségvetési hatásainak számítását a Pénzügyminisztérium munkatársai végezték, a költségvetés szerkezetére vonatkozásában végzett összehasonlító számításokat, makrogazdasági hatások számszerűsítését a Magyar Nemzeti Bank munkatársai segítették. A javaslatok kidolgozásának folyamatába egyre növekvő számú üzleti érdek-képviselői szervezet is bekapcsolódott, így biztosíthatóvá vált egy, a versenyszféra széles körű támogatását élvező koncepció kialakítása.

A javaslatcsomag célja ennek alapján az adórendszer jelenlegi állapotával kapcsolatos szakmai viták támogatása és az ott felmerült kérdések konszenzusos megválaszolása oly módon, hogy annak eredményeként világossá váljon, milyen kialakítású adórendszer lehet alkalmas a vállalkozások növekedési képességeinek javítására, a feketegazdaság visszaszorítására, az aktivitási ráta és a foglalkoztatás növelésére, amely hatások egyébként egyszersmind hozzásegíthetik a költségvetést a tartós szociális biztonság hatékonyabb megteremtéséhez is. Már rövid távon is, a bevezetését követő évben képes lehet a gazdasági növekedés gyors előmozdítására, a gazdaság tartalékainak azonnali mozgósítására. Előzetes modelszámítások alapján az egyes lépések együttes megvalósítását követő évben

azok gazdasági növekedésre gyakorolt hatása a jelenlegi alappályához képest további legalább 1 százalékos, a GDP arányában mért növekedési többletet, összesen akár csaknem 4,5 százalékos bővülést eredményezhet, ugyanezen évben az inflációt akár 2,8 százalékkal is mérsékelheti. A gazdasági növekedésre gyakorolt jótékony hatások a későbbi években hatványozottan jelentkezhetnek, s a hazai gazdaság növekedése újra elérheti vagy akár meg is haladhatja a régiós átlagot. Számíthatunk a legális foglalkoztatás nagyobb térnyerésére, és a szürke-, illetve feketemunka jelentős visszaszorulására.

A javaslatcsomag egészének költségvetési hatása összesen mintegy 1100 milliárd forintnyi bevételkiesés lehet, ennek eredményeként az egyes javaslatok bevezetése többéves megtervezett lépéssorozat folyamán, 2–4 éves időtávlatban képzelhető el.

A JAVASLAT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ELŐZETES FELTÉTELEI

Az adórendszer érdemi átalakításához a javaslattevők szerint elengedhetetlen a GDP-arányos adóterhelés-csökkentés, mert nemzetközi összehasonlításban a magyarországi adóterhelés mértéke magas, 2007-ben a GDP 40 százalékát is eléri. Ez az arány a magyar gazdasággal elsősorban és közvetlenül versengő régiós országokban lényegesen alacsonyabb, Szlovákiában például 29,3, Lengyelországban 34,9 százalék. Magyarország régiós versenyhátránya elsősorban ezzel a körülménnyel magyarázható, s azon érdemben csak az adóterhelés mértékének lényeges módosításával javíthatunk. Az adórendszer oly módon történő átalakítása, mely mindent figyelmen kívül hagyó, nem változtat az adóalanyok összessége által megfizetett adóterhek

nagyságrendjén, így nem gyakorolhat érdemi módon kedvező hatást a gazdaság versenyképességére. Az újraelosztást az első évben legalább a GDP 1,5–2,5 százalékának megfelelő mértékben kell csökkenteni, legalább ilyen mértékű mozgástér szükséges ahhoz, hogy az adórendszerbeli változások érdemi hatást gyakorolhassanak a gazdasági folyamatokra. Ugyanezen folyamat néhány éves időtávlatban pedig el kell, hogy érje a GDP 4,2–4,5 százalékát, összességében 1000–1100 milliárd forintot.

A FEKETEGAZDASÁG VISSZASZORÍTÁSA

Az adórendszer versenyképességének érdemi javítása csak olyan módon valósítható meg, ha az egyszersmind képes előidézni a feketegazdaság visszaszorítását, az egyenlőbb közteherelosztást, illetve azt, hogy jelentősen növekedjen az önkéntes adófizetési hajlandóság, és az ne csupán a hatósági ellenőrzés eszközeivel legyen kikényszeríthető. A feketegazdaság visszaszorítását szolgáló intézkedések tehát a javaslatok kidolgozásakor kiemelt jelentőséget élveztek. Ezen célok érdekében a javaslatcsomag szükségszerűen megkülönböztetést kell tegyen különösen az alacsony jövedelemre bejelentettek és a ténylegesen alacsony jövedelemszinten élők között. A jelenlegi adórendszer és számos korábbi adójavaslat egyaránt abból a hibás feltételezésből indul ki, hogy az alacsony jövedelemre bejelentettek adóterhelése nem változtatható, s ezáltal éppen az adórendszer azon elemi torzulását nem voltak képesek kiszűrni, melynek eredményeként az adófizetők egy jelentős rétege vonja ki magát az adókötelezettségek alól. Jelen javaslatcsomag ezzel szemben adókötelezettség alá kívánja vonni mindazokat, akik nem teljesítik

adókötelezettségeiket valós jövedelmi viszonyaiknak megfelelően, hanem annál alacsonyabb jövedelmet vallanak be. Szükséges az adórendszer egyszerűsítése, melynek két főiránya: az adónevek számának drasztikus csökkentése, legfőképpen a kis adók eltörlése révén, és az adó bevallásának, nyilvántartásának és behajtásának egyszerűsítése.

EGYES INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK

A foglalkoztatás adóterhelésével kapcsolatban kifejtették, hogy a hazai gazdaság és adórendszer versenyképessége a foglalkoztatás és annak közterhei terén jelentősen sérül. A viszonylag alacsony, az átlagbért alig meghaladó jövedelemsávban jelentkező marginális adóterhelés sokakat ösztönöz adókikerülésre, melyre ráadásul a számos elérhető mentesség, kedvezmény, alacsony adózást biztosító átalányalapú adó nem ad lehetőséget. Az ennek eredményeként kieső adóbevételeket az adópolitika rendre további adóemeléssel kompenzálja, mely még tovább csökkenti az adófizetők körét és növeli terheiket. Az alacsony jövedelemsávban széles körben elérhető adómentesség ezen túl is sokakat motivál arra, hogy jövedelmüknek csak bizonyos hányada után teljesítsék adófizetési kötelezettségüket. Ennek eredményeként a kedvezmények nem a ténylegesen alacsony jövedelműeket segítik, hanem az adókikerülést serkentik. Mindezek következtében a foglalkoztatás jelenlegi adóztatása nagyban előidézője az adókikerülésnek, a szürke- vagy feketemunkának, és részben felelős a stagnáló alacsony foglalkoztatásért és aktivitásért.

Ezen visszásságok nemzetközi tapasztalatok és elemzések alapján is a marginális adóterhelés jelentős csökkentésével, a sávhatárok kiszélesítésével és az egyes jövedelemsávok közötti túlzott, visszaélésre ösztönző megkülönböztetések visszafogásával orvosolhatók. Az erre vonatkozó gyakorlati javaslatok a következők: Egyszerűsítés 20 százalékos szja-kulcs 15 millió forintig, azt meghaladóan 30 százalékos adókulcs az összevont jövedelem után. Bevételeken alapuló jövedelemátalányok (pl. ekho, egyéni vállalkozó, őstermelő stb.) megszüntetése szintén az adórendszer egyszerűsítését és a szürkegazdaság visszaszorítását szolgálja, hiszen egyrészt

nem vonatkoznának speciális szabályok, megkülönböztető jellegű kedvezmények kisebb csoportokra, másrészt a költségelszámolás megkövetelésével tovább lenne erősíthető a kötelező számlaadás intézménye, amely megnehezítené a bevételek eltitkolását.

A javaslat szerint a munkáltatói járulékok 10 százalékponttal csökkennek – a nyugdíjbiztosítási járulék 24-ről 19 százalékra, az egészségbiztosítási járulék 5-ről 0 százalékra. A vállalkozások gazdasági versenyképességét leginkább a munkát terhelő adók, ezen belül is a munkáltatót terhelő járulékok mértéke befolyásolja. A vállalkozások adóztatása körében társasági adóemünk korszerű, jól célzott kedvezményeket tartalmazó, versenyképes adóemnek tekinthető, melynek kedvező hatásait azonban lerontják a vállalkozásokat terhelő egyéb adónevek. E hatások kiszűrését egy átlátható, hiteltel szabályozás és egy, az adórendszer teljes egészére nézve érvényesülő koncepcionális kedvezményrendszer kialakítása biztosíthatja, mely egyszerre mind gátat szabhat a vállalkozások és a tőke Magyarországról történő kimenekülésének. A különadó megszüntetését is szorgalmazza a javaslat. A tőkejövedelmek adója pedig 25-ről 20 százalékra csökken, az osztalék 35 százalékos adókulcsa megszűnik. Megszűnne a helyi iparüzési adó is. Versenyképességi szempontból vitathatatlanul ez az egyik legkárosabb adóem, hiszen legnagyobb arányban éppen a nagyobb számú munkavállalókat legálisan foglalkoztató vállalkozásokat, az innovációba, kutatás-fejlesztésbe fektetőket, beruházókat terheli.

AZONNALI FORRÁSTEREMTŐ INTÉZKEDÉSEK

Annak érdekében, hogy az adórendszer átalakításának azonnali megkezdésével

a lehető legrövidebb időn belül jelentkezzen annak kedvező hatásai, szükség lehet egyes – a versenyképesség és a gazdasági növekedés alakulását nem befolyásoló – adónevekben az adóterhelés növelésére. Ilyen adónevek elsősorban a forgalmi és vagyoni típusú adók lehetnek. Az ilyesfajta teherátcsoportosítás nem érintheti azonban az összes adóterhelés csökkentésének szándékát, és csak akkor kell sort keríteni rá, ha a javasolt lépések megvalósításához szükséges kiadáscsökkentő intézkedések pénzügyi hatása nem jelentkezik kellő időben. Az adójóváírást tényleges rászorultsági alapú szociális támogatás válthatja ki. A rászorultak támogatását az adórendszeren kívüli eszközökkel kell megoldani úgy, hogy a támogatás igénybevételére minél kisebb arányban kerülhessen sor visszaéléseszerűen. Ennek céljából meg kell szüntetni egyebek mellett az adójóváírást, míg a magánszemélyek így kieső jövedelmét szigorúan rászorultsági alapon lehet az amúgy is újraszervezendő szociális transzferek formájában kompenzálni. Ezzel szemben a tételes egészségügyi hozzájárulás (eho) 1950-ről kb. 8000 forintra nő, a munkavállalói nyugdíjjárulék plafonja 15 millió forintra és az általános forgalmi adó (áfa) 23 százalékra emelkedik. Az áfa a versenyképességet az egyik legkisebb mértékben befolyásoló adóem, annak növelése ezért a gazdaság szereplői számára kevésbé vagy egyáltalán nem káros.

Az értékalapú (általános, kötelező), az ingatlan vagyont terhelő ingatlanadó bevezetése már eddig is többször szóba került. Az értékalapú ingatlanadó bevezetése a jelenlegi adószervezet és jövedelmi viszonyok mellett elsősorban azért javasolt, mert az adóztatást kiterjeszhetné az eltitkolt jövedelmekből szerzett vagyona is, és elősegíthetné a méltányos, vagyona arányos közteherviselést.

Azerbajdzsán: Ahol tárt karokkal várnak minket

A közeljövőben várhatóan felértékelődnek a magyar–azeri kapcsolatok. Két szempontból is figyelemre méltó lehetőség nyílik a magyar befektetők előtt a térségben. Az egyik, hogy hatalmas, energiakincsen alapuló piac nyílik meg előttünk, a másik, hogy Azerbajdzsánban kitüntetett figyelemmel és rokonszenvvel tekintenek a magyarokra, úgy vélik, közös volt az őshazánk. Az azeri munkaadói szövetséggel együttműködési megállapodása van a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének.

■ Az Azerbajdzsáni Köztársaság a Kaukázustól délre, a Kaszpi-tenger mentén, Európa és Ázsia határán terül el. Területe: 86 600 km², lakossága (2006-os adat) 8 436 000 fő. Fővárosa: Baku (azeri nyelven: Baki), lakóinak száma (2006. januári adat) 1 811 000. Azerbajdzsán hivatalos nyelve a törökhöz igen közel álló azeri nyelv. Az ország pénzneme a manat (AZD). 1 USA-dollár = 0,91 AZD, 1 euró = 1,1 AZD. Az ország elnöke köztársasági elnök: İlham Alijev; kormányfő: Artur Rasizade; külügyminiszter: Elmar Mammadjarov.

AZERBAJDZSÁN TÖRTÉNETE

Az ország mai területén már a Kr. e. III. évezredben voltak államok. A Kr. e. X. században a médek – a mai kurdok elődei – alapítottak államot. A Kr. e. VIII. században az ország a Perzsa Birodalom befolyása alá került, a hódítás Kr. e. 550-ben vált véglegessé. A területet Nagy Sándor is meghódította. Az ezt követően újjáalakult Kis Médiának a mai Azerbajdzsán területére eső része az Atropatene nevet kapta. Azerbajdzsánt meghódították a rómaiak – uralmuk azonban már Kr. u. 115 után összeomlott. A terület ismét a perzsa Parthus, majd Szasszanida Birodalom része lett. Az I. századtól a keresztény hittérítők a mai Azerbajdzsán területén is megjelentek. A keresztények üldözése az V. század végére szűnt meg véglegesen, 491-ben az uralkodóvá vált örmény keleti keresztény egyház végleg elszakadt Bizánctól. A keresztény Azerbajdzsánnak egyidejűleg kellett védekeznie Bizánccal, illetve az arab hódítókkal szemben. 642-ben az arabok végleg meghódították Azerbajdzsánt, lakóit pedig iszlám hitre térítették át. A XI. századra a terület a szeldzsuk-törökök uralma alá került, akik Kis-Ázsiában véget vetettek az európai jelenlétnek. Az állandó népmozgások következtében az eredetileg inkább perzsa nyelvű lakosság mindin-

kább türk népelemekkel keveredett, és a XIV. századra a perzsát mindinkább a török nyelv egy helyi dialektusa váltotta fel – amiből a mai azeri nyelv is kialakult. A XV. század elejére Azerbajdzsánt Timur Lenk csatolta birodalmához. Utódai egy azeri dinasztiaát hoztak létre, amely a XVIII. század közepéig uralkodott. A dinasztia egyik uralkodója, Ismail sah az iszlám vallás síita ágát tette kötelezővé az országban. (Ezzel Azerbajdzsán elszakadt a nyelvileg rokon, de szunnita vallású törököktől.) A XVIII. század végén Perzsia, az Ottomán Birodalom és – egyre inkább – Oroszország vetélkedett a terület fölötti uralomért. 1807-ben Oroszország elfoglalta a mai Azerbajdzsánt, majd 1813-ban Oroszország és Perzsia felosztotta egymás között. Oroszország mindaddig keveset törődött belső gyarmatával, míg a XIX. század végén föl nem fedezték a bakui olajmezőket, mely a legnagyobb volt a cári birodalom területén. 1921-ben, hatalmi szóval, létrejött a Kaukázusontúli Föderatív Szovjet Köztársaság, amely mindhárom mai kaukázusi országot tömörítette. Az 1936-os sztálini alkotmány létrejöttével alakult meg a három ország külön-külön szovjet köztársasága. A húszas évek átgondolatlan közigazgatási intézkedései közé tartozott a zömében örmények lakta, ám Örményországgal közvetlenül nem

határos Hegyi-Karabah enkláve átadása Azerbajdzsánnak – miközben Azerbajdzsán része lett az azeriek által lakott, de vele ugyancsak nem határos Nahicseván autonóm terület. Karabah autonóm területi státust kapott az Azerbajdzsáni Szovjet Köztársaságon belül.

A 80-as évek végén kiéleződött mind általában Azerbajdzsán belső helyzete, mind pedig ezen belül a nemzetiégi problémák. Az addigi egypártrendszer alternatívájaként létrejött a Népi Front nevű tömörülés. 1988 februárjában pedig Hegyi-Karabah formálisan is kérte átcsatolását Örményországhoz. Mindezek nyomán véres összetűzések kezdődtek a két nemzeti közösség között, az azeri Szumgait városban örményellenes pogromra is sor került. Mindez előhírnöke lett a néhány éven belül kirobbant véres eseményeknek. 1989 őszén a Népi Front a függetlenség követelésével tüntetések sorozatát indította el. Szeptemberben az azeri legfelsőbb bíróság az ország szuverenitásának helyreállításáról fogadott el határozatot, amit a Szovjetunió legfelsőbb tanácsának elnöksége érvénytelenített. 1990-ben szovjet tankok nyomultak be Bakuba – a „fekete január” több mint száz halálos áldozatot követelt (emlékük ma obeliszk örökíti meg Bakuban – amit az országba érkező hivatalos kül-

földi vendégek is megkoszorúznak). 1991 augusztusában Azerbajdzsán is kikiáltotta függetlenségét. Ugyanakkor – 1991. november 26-án – az ország legfelsőbb tanácsa eltörölte Karabah autonómiáját. A Szovjetunió felbomlásával egyidejűleg Karabah is a maga részéről érvénytelennek nyilvánította azt a korábbi döntést, amellyel a terület Azerbajdzsán része lett. Karabah függetlenségének kikiáltásával fegyveres összetűzés robbant ki Örményország és Azerbajdzsán között. 1994 májusára fegyverszünet jött létre. A se nem béke, se nem háború állapota azóta is tart. A Karabahban elszennvedett vízesség egyik oka lett a függetlenség első éveiben állandósult belső instabilitásnak Azerbajdzsánban. A mostani államfő apja lett úrrá a zűrzavaron. Ő írta alá 1994-ben a karabahi tűzszüneti megállapodást is. Hejdar Alijev elnöksége alatt, ha nem is mindig makulátlan eszközök révén, az ország lassanként úrrá lett a belső káoszban. A helyzet normalizálódásával pedig Azerbajdzsán elindult az egyre gyorsuló ütemű fejlődés útján.

AZERBAJDZSÁN GAZDASÁGA

Azerbajdzsán gazdasága a Szovjetunió megszűnését követő hanyatlás után 1996-ra stabilizálódott, azóta átlagosan évi 10 százalék feletti dinamikával növekszik. A fellendülés alapvetően annak köszönhető, hogy az 1994-es gazdasági nyitást követően beáramló külföldi tőke és modern technológia segítségével kiaknázhatóvá váltak a szovjet időkben – a nyugat-szibériai óriás lelőhelyek miatt – elhanyagolt kőolajmezők. Az ország pénzügyi helyzete stabil, külföldi adóssága (2,2 milliárd

dollár) kevesebb mint a GDP 9 százaléka. A központi bank devizatartalékai 2007 során közel duplájára (4 milliárd dollárra) emelkedtek. A fizetési mérleg 2006-ban 3,7 milliárd dollár többletet ért el. Az adóbevételek 2007-ben 67 százalékkal, 5,4 milliárd dollárra nőttek. Az állami költségvetés kiegyensúlyozott, 2007. július végén a GDP 5,6 százalékát kitevő többletet ért el. Az infláció 2007-ben az előző évi 11,4-ről 16 százalékra emelkedett, elsősorban a növekvő belföldi kereslet és a jelentős bérkiáramlás következtében. A kormány az inflációt idén 14 százalék alá kívánja mérsékelni. A gazdaságilag aktív lakosok száma az utóbbi évtizedben 9 százalékkal, 4 millióra növekedett.

2006-ban az ipar a GDP 58 százalékát állította elő, amelynek 89 százalékát a kőolaj- és földgáztermelés generálta. A szénhidrogénsetektor meghatározó szerepet játszik az ország gazdaságában. A kőolajtermelés 2006-ban az előző évihez képest 45,5 százalékkal, 32,3 millió tonnára növekedett, 2007-ben pedig elérte a 43 millió tonnát. Azerbajdzsán kőolajkészletei a jelenlegi ütemű kitermelés mellett 30 évre elegendőek. A földgáztermelés növekvő jelentőségű, ismert gázkészletei 2 trillió köbméterre tehetőek, ebből 1,2 trillió köbméter a Sah Deniz mezőben található, amelyből 2007-ben 8,8 milliárd köbmétert hoztak a felszínre. Azerbajdzsán gazdasági függetlenségének kulcseleme a kitermelt kőolaj és földgáz közvetlen eljuttatása a nemzetközi piacra. A részvételével épülő új vezetékek nagymértékben növelik a szállítás biztonságát, mérséklék az ország politikai, gazdasági függőségét, valamint a tranzitszállítások révén jelentős

díjbevételeket is eredményeznek. Azerbajdzsán tőkevonzó képessége a térségben kiemelkedő. 2003 óta 21 milliárd dollár külföldi tőke áramlott az országba.

MAGYAR–AZERI KÉTOLDALÚ KAPCSOLATOK

Magyarország 1991. december 26-án ismerte el Azerbajdzsán függetlenségét, diplomáciai kapcsolatokat 1992. április 27-én létesítettünk. Azerbajdzsán 2004 decemberében nyitott nagykövetséget Budapesten. Hazánk 2008 végén nyit nagykövetséget Bakuban. A türk nyelvi és kulturális rokonság nyomán testvéri népek tekintik a magyarokat – hazánkat pedig az unión belül kiemelt partnerekként. A régió kiemelten fontos terület lett az Európai Unió számára. Az energetikai kérdéseken túlmenően a Kaukázus mindhárom országgal megszületett az Európai Unió szomszédáspolitikájával összefüggő akcióterv, ami hazánk számára is ad feladatokat, egyben lehetőségeket.

A GAZDASÁGI KAPCSOLATOK BŐVÍTÉSE, KÉTOLDALÚ BEFEKTETÉSEK

Azerbajdzsánban az ország és a vállalkozások fizetőképessége figyelemre méltóan gyorsan javul. Az azeri részről megnyilvánuló kiegyensúlyozó, nyitott külpolitikát, a politikusok európai irányultságát figyelembe véve, valamint az EU és Azerbajdzsán között 1999. július 1-jétől hatályos partnerségi és együttműködési megállapodás (PCA), valamint az EU szomszédáspolitikai programja (ENP) megfelelő jogi kereteket biztosítanak az együttműködésre a magyar–

MAGYAR–AZERI GAZDASÁGI KAPCSOLATOK

A Kaukázuson túli régió államai közül Magyarország külkereskedelmi forgalma a legdinamikusabban Azerbajdzsánnal fejlődik, és ez az alábbiak szerint alakult az elmúlt években:

E USD	2003	2004	2005	2006	2006/2005 (%)	2006. I–X. hó	2007. I–X. hó	2007/2006 (%)
Export	5 622,4	10 210,7	16 509,0	28 314,1	172	21 425,8	33 276,8	155
Import	120,1	131,1	116,9	7,2	6	7,2	155,4	2158
Forgalom	5 742,4	10 341,7	16 625,9	28 321,3	170	21 433	33 432,2	156
Egyenleg	5 502,3	10 079,6	16 392,2	28 306,8	173	21 418,6	33 121,4	155

A magyar kivitel 2006-ban az előző évihez képest 72 százalékkal bővült, és meghaladta a 28 millió dollárt. 2007-ben folytatódott a kedvező tendencia: januártól októberig exportunk több mint 33 millió dollárt tett ki. A magyar kivitel vezető árucsoportja a gyógyszer, ezenkívül növekvő volumenben exportálunk gépeket és berendezéseket, valamint élelmiszer-ipari termékeket. Forgalmunkban importunk értéke továbbra sem számottevő, bár jelentős dinamikát mutat: 2007. januártól októberig 155 ezer dollárra ugrott a 2006-os 7 ezer dollárhoz képest, ami legnagyobb mértékben a feldolgozott szerves vegyi anyagok vásárlásából adódott.

azeri gazdasági kapcsolatok intenzív fejlesztésére. Az energetikai szektorban lehetséges együttműködés a kőolaj- és földgáztranzit, valamint tárolás, feldolgozás terén, a földgázmezők közös kutatása, feltárása, kitermelése, valamint az azeri földgáz Európába történő eljuttatása terén. A Nabucco-projektben érintett

valamennyi fél (konzorciumi tagok, potenciális földgázszállítók és vásárlók, EU, USA) legmagasabb rangú képviselőinek részvételével várhatóan 2009-ben konferencia megrendezésére kerül sor. Elektromos ipar, vegyipar: Azerbajdzsánban az elektromos erőművi kapacitást 2010-ig 75 százalékkal, 7000 MW-ra növelik.

A magyar vállalatok ezekbe a beruházásokba (pl. a Heller szárazhűtési rendszer építésével) bekapcsolódhatnak. További együttműködési lehetőség kínálkozik a vegyipar (petrolkémia, finomvegyipari és gyógyszeripari alapanyaggyártás, kapcsolódó vegyipari gépgyártás) és az elektronika területén.

Határon átnyúló együttműködés EU-támogatással

Tőkés László EP-képviselő meghívására több egyetem, szakszövetség és önkormányzat részvételével rendhagyó találkozót tartottak Nagyváradon. A megbeszélés középpontjában a régió mezőgazdasági és vidékfejlesztési lehetőségei álltak, különös tekintettel a munkahelyteremtésre és a régió felzárkóztatására. A tavaly indult magyar–román, határon átnyúló együttműködési programról dr. Orosz Csabától, az MGYOSZ alelnökétől kaptunk tájékoztatást.

– Mi a program célja?

– A határ menti együttműködés célja, hogy egymáshoz közelebb hozza az embereket, a közösségeket és a határ menti terület gazdasági szereplőit, lehetővé téve a térség közös fejlesztését, a határ menti területek komparatív előnyeire támaszkodva. Az egyes beavatkozások a programterület versenyképességének a fejlesztéséhez kívánunk hozzájárulni, elősegítve a NUTS III szintű területi egységek, azaz a megyék integrált fejlesztését.

– Milyen konkrét feladatokat kívánnak megoldani?

– A közlekedési infrastruktúra fejlesztését a térségen belüli összeköttetések javításának érdekében. A térségen belüli hatékonyabb információáramlást a programterület közös lehetőségeiről. A közös természeti erőforrások hatékony használatát, a természeti értékek védelmét a határtérségben. Szeretnénk előmozdítani a fenntartható gazdaságfejlesztést, a komparatív előnyök kihasználására építve a gazdasági kapcsolatok élénkítését, valamint a társadalmi és kulturális koherencia erősítését az emberek és a közösségek között.

– Melyek az együttműködés fő területei?

– A program hatékony végrehajtásához, céljainak az eléréséhez két prioritási tengelyt határoztunk meg: az első az együttműködési terület közös, fenntartható fejlesztéséhez szükséges kulcsfeltételek javítása. Ehhez a prioritási tengelyhez rendelt pénzügyi eszközök a közlekedési és kommunikációs infrastruktúra, valamint a térség tömegközlekedési létesítményeinek fejlesztésére használhatók

fel. A határokon áthaladó utasforgalom, áruszállítás és a megfelelő információ-áramlás elősegítése lényeges szerepet kap. Ezenkívül a prioritás keretében olyan tevékenységek is támogathatóak, amelyek a viszonylag érintetlen természeti környezet megővését tűzik ki célul. A másik kiemelt terület a határ menti térség gazdasági és társadalmi kohéziójának erősítése. Ennek a prioritási tengelynek a célja, a tényleges együttműködési kezdeményezések számos kulcsfontosságú területen történő ösztönzése és támogatása, a határ menti területek közös fejlesztése a társadalmi és gazdasági kohézió erősítése révén. A prioritás átfogó célkitűzése a térség gazdasági versenyképességének javítása az üzleti környezet és a humán erőforrás fejlesztése által. A projekttevékenységek kialakítása során a következőket kell figyelembe venni: a közös üzleti érdekek lefektetésével előmozdítható a gazdasági együttműködések fejlesztése, és megakadályozható a két ország határ menti területeinek gazdasági divergenciája; a programterület természeti adottságai értékes erőforrást jelentenek, amelyek csak közös fellépéssel őrizhetők meg; egymás megismerése úgy a gazdasági, mint a társadalmi kapcsolatok vonatkozásában egyaránt alapkövetelmény, amely a társadalmi és kulturális kötődésekkel kapcsolatos prioritásokban is kifejezésre jut.

– Milyen forrásokból valósítható meg a program?

– A Magyarország–Románia Határon Átnyúló Együttműködési Programot az Európai Unió egyik strukturális eszköze, az Európai Regionális Fejlesztési Alap finanszírozza. A program keretében rendelkezésre álló forrás megközelítőleg mintegy 224 millió euró, amelyet a két részt vevő tagállam nemzeti társfinanszírozással egészít ki. A projektet az Európai Unió az összköltségvetés legfeljebb 85 százalékáig támogatja, amely részben kiegészül a két ország nemzeti társfinanszírozásával (kb. 10 százalék). A pályázóknak minden projekt esetében saját önrésszel kell hozzájárulniuk a projektek költségvetéséhez (kb. 5 százalék).

Fentiek egyértelművé teszik mindenki számára, hogy a régióban a következő években számtalan feladat vár megoldásra, melyben a magyarországi vállalkozások versenyképességükönél fogva jelentős szerephez juthatnak, mellyel nemcsak munkához és bevételhez juttatják vállalkozásaikat, de részesei lehetnek a régió jövőbeli fejlesztésének és a környezet kialakításának. Mivel az első találkozón döntés született a rendszeres együttgondolkodásról és a programok kialakításáról, várom azoknak a jelentkezését, illetve megbízását, akik saját csatornáikon keresztül nem tudják ezen információkat

megszerezni, hogy a munkában való részvételi szándékukat tolmácsolni tudjam (az MGYOSZ megbízottjaként) az együttműködési program résztvevői felé.

Jelentkezni lehet dr. Orosz Csaba alelnöknél az mgyosz@mgyosz.hu e-mail címen.

Magyarországi megyék	Romániai megyék
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Szatmár (Satu-Mare)
Hajdú-Bihar	Bihar (Bihor)
Békés	Arad
Csongrád	Temes (Timis)

Bemutatjuk: Magyar Sörgyártók Szövetsége

Újabb tagokkal bővült a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége. 2008. szeptember 2-án az elnökségi ülésen elfogadták többek között a Magyar Sörgyártók Szövetségének (MSSZ) jelentkezését. Új tagunk bemutatásában Sívó Imre, a sörszövetség elnöke volt segítségünkre.

– Mikor alakult a szövetség?

– A Magyar Sörgyártók Szövetségét 1992-ben alapították a hazai sörgyárak közös érdekeinek képviseletére, az iparággal kapcsolatos információk gyűjtésére, a söripar társadalmi felelősség-tudatának megjelenítésére, a hazai sörkultúra fejlesztésére.

– Kik fogtak össze e célokra a megvalósítására?

– Az MSSZ-nek négy tagvállalata van. A Dreher Zrt., a Heineken Zrt., a Borsodi Zrt. és a Pécsi Sörfőzde Zrt. Az MSSZ a hazai sörpiac mintegy 90 százalékát lefedi, a három nagy sörgyárnak közel azonos a piaci részesedése, a piacon éles verseny folyik. Az MSSZ tagjai 2007-ben 7,7 millió hektoliter sört forgalmaztak, nettó árbevételük mintegy 150 milliárd forint, az élelmiszeripar második legnagyobb forgalmú ágazata. Az iparág az állam fontos adófizetője (62,3 milliárd forint), közvetlenül 2050, közvetetten 50 ezer főt foglalkoztat. A magyar sörgyártók nagy hagyományokkal rendelkeznek, a több mint 150 éves iparág magas szinten őrzi versenyképességét.

– Mi jellemzi a hazai söripart?

– A söripart elsősorban a túladóztatás jellemzi. Például a sör jövedéki adója a szomszéd országokhoz képest kirí-

vóan magas, az osztrák adóval egyező, a szlovákokénak a két és félszerese, és jóval nagyobb a román adónál is. Ehhez járul, hogy 2007-ben a második fél évtől csökken a sörfogyasztás Magyarországon, és ez a tendencia felerősödött 2008-ban. Az iparág helyzetét a me-

Sívó Imre elnök

zőgazdasági alapanyagok árának robbanásszerű emelkedése nehezíti, csak 2007-ben 6,5 milliárd forint költségnövekedést voltak kénytelenek a sörgyárak elkönyvelni. A söripart a jövedéki adón túl a környezetvédelmi termékdíj évről évre növekvő terhei is sújtják. Bízunk benne, hogy 2009-től az új szabályozás elismeri a söripar környezet tudatos működését, és arányos, elviselhető termékdíjat állapítanak meg.

– Úgy tudom, önök sem zárkoznak el a CSR gondolkodásmódtól!

– Az MSSZ a söripar társadalmi felelősség-tudatának bemutatását számos más akció mellett az évek óta folyó, egyre sikeresebb „Jófej” kampány révén fejti ki. Októberig ez a rendezvénysorozat több mint ötven alkalommal keresi fel Budapest és a vidék leglátogatottabb szórakozóhelyeit. A kampány során sok tízezer fiatalat érünk el, és jutalmazunk azokat a bulizó sofőröket, akik józanul viszik haza barátaikat. A sörkultúra terjesztésének jegyében 2007-ben másodszor rendezték meg a budai Várban a Szent Arnold-napot, a sörkultúra napját. Az MSSZ tagja az Európai Sörszövetségnek, aktívan részt vesz az európai szintű érdekegyeztetésben, az európai sörkultúra fejlesztésében. A sörszövetség örömmel csatlakozott az MGYOSZ-hoz, és reméli, hogy hozzá tud járulni a munkáltatók még színvonalasabb, egységesebb érdekképviseletéhez.

Végezetül Sívó Imre figyelmünkbe ajánlotta, hogy ha valaki többet szeretne tudni a söriparról és a vállalatokról, látogassa meg a sörszövetség (www.sorszovetseg.hu), illetve a tagvállalatok honlapjait: Dreher Sörgyárak Zrt. (www.dreher.hu), Borsodi Sörgyárak Zrt. (www.borsodi.hu), Heineken Sörgyárak Zrt. (www.heineken.hu), Pécsi Sörfőzde Zrt. (www.pecsisor.hu).

Bemutatkozik az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézete

A Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézete (MTA SZTAKI), az Akadémia intézethálózatának tagja, az ország legnagyobb és legsikeresebb informatikai kutatóintézete 2008 szeptemberétől az MGYOSZ tagszervezete.

■ A SZTAKI a tágan értelmezett informatika tudományának műhelye, az információtechnológia, számítástudomány és rokon területei nemzeti kutatóbázisa. Elsősorban az informatika műszaki-tudományos és matematikai kérdéseivel foglalkozik, de a kutatások kiterjednek mindazon területekre, amelyek az alapkérdésekkel kapcsolatban állnak. Az alap- és alkalmazott kutatás széles körű művelése mellett fontos fel-

adat a megszerzett speciális ismeretek hasznosítása a kutatás-fejlesztés, rendszertervezés és -integrálás, tanácsadás, szoftverfejlesztés területén.

Az intézet munkatársainak létszáma 300, ebből mintegy 190 fő a kutató. A kutatók közül 80-an szereztek tudományos fokozatot. A kutatók átlagéletkora 35 év körüli, a fiatal kutatók számát gyarapítja 30-40 egyetemi hallgató és doktorandusz, akik az intézeti munkák-

ban vesznek részt. A kutatási eredményekből évente mintegy 300 tudományos közlemény születik.

Az intézet széles körű nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik, amit az EU kitüntetett Centre of Excellence címe is jelez. A SZTAKI – elsőként a régióból – 13 éve tagja az ERCIM-nek (European Research Consortium for Informatics and Mathematics).

A hazai nagy egyetemekkel szorosan

együttműködik; egyrészt az intézet vezetői, vezető kutatói jelentős oktatási tevékenységet végeznek, másrészt részt vesznek közös kutatási projektekből, az egyetemi tudásközpontok tevékenységében. Megemlíthetjük a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet, az Eötvös Loránd Tudományegyetemet, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemet, a Budapesti Corvinus Egyetemet mint legfontosabb partnereket.

Kiemelt kutatási területek:

- automatizált irányítási rendszerek
- CNN – analogikai celluláris új elvű számítógép
- Grid számítóhálózatok, elosztott számítási architektúrák
- mérnöki és menedzsmentintelligencia
- nagy sebességű hálózatok és biztonsági kérdések
- képfelismerés és -feldolgozás
- világháló-informatika
- matematikai informatika

A SZTAKI néhány kiemelt K+F területe: A Rendszer és Irányításméleti Kutatólaboratórium kutatói a bizonytalan, állandóan változó dinamikus rendszerek modellezésével foglalkoznak. Fontos partner a kutatási eredmények alkalmazása terén a Knorr-Bremse Magyarország Kft. A járműrendszerek irányításához több, a rendszer- és irányításmélet legújabb eredményeit felhasználó módszert dolgoztak ki, és alkalmazták olyan feladatok megoldására, mint a sávellahagyást megakadályozó, számítógépes látást alkalmazó irányítási rendszer, a felborulást detektáló és megakadályozó rendszer, intelligens felfüggesztésirányítás útprofil-detektálással.

A COSMOS projekt keretében kifejlesztették a Paksi Atomerőmű reaktorvédelmi rendszerének (RVR) belső állapotinformációi alapján végzett hibadiagnosztizáló rendszerét. A diagnosztikai eszköz képet alkot – a blokkszámítógépen rendelkezésre álló információk felhasználásával – az egyes RVR-funkciók hibás vagy degradálódott állapotáról. A felállított hibamodellek kiértékelése után számszerűen meghatározható a reaktorvédelmi rendszer degradációjának foka, amely mutató fontos tájékoztatást jelent a biztonsági rendszerben bekövetkezett hibaesemény súlyára vonatkozólag. A COSMOS projekt eredményeit a Mol földgázüzemágában is alkalmazzák.

A mérnöki és üzleti intelligenciával foglalkozó laboratórium célja olyan tech-

nikák kutatása és felhasználása, melyek alkalmasak a változó, bizonytalansággal terhelt környezetben működő, összetett műszaki és gazdasági rendszerek valós idejű kezelésére, különös tekintettel a gyártásautomatizálás, a termelésinformatika, az operációkutatás, valamint a tudásalapú módszerek, így a gépi tanulás legújabb irányzataira, egyensúlyt teremtve az optimalizálás, autonómia és kooperáció terén. A K+F fő irányai:

- műszaki és gazdasági folyamatok és folyamatláncok modellezése, irányítása és optimalizálása;
- összetett rendszerekben bekövetkező változások és zavarok kezelése;
- kiterjesztett vállalatok és termelési hálózatok ágensalapú modellezése;
- nagyméretű műszaki-gazdasági rendszerek szimulációja, digitális vállalatok.

Az intézet egyik kulcsszereplője az EU VI. Keretprogramba tartozó, a gyártás területén talán legjelentősebb kiválósági hálózatnak (Virtual Research Laboratory for a Knowledge Community in Production) is.

A Celluláris Érzékelő és Hullámszámítógépek Kutatólaboratóriumában a kutatások – a berkeleyi és sevillai kutatócsoportokkal történő évtizedes együttműködés alapján – a celluláris érzékelő hullámszámítógép paradigma köré épülnek. A főbb tématerületek a következők: celluláris hullámszámítógépek kvalitatív és megvalósíthatósági elmélete; sok ezer processzoros integrált hordozható érzékelő számítógépek; sokszoros, multimodális, valós idejű fúzió és navigáció algoritmusai és platformjai; programozott optikai celluláris számítógépek; celluláris 3D szuper-számítógépek. Az elosztott rendszerek osztályának alapvető célja az elosztott szoftverrendszerek kutatása és fejlesztése, beleértve a webes információs rendszereket, a groupware alkalmazásokat, digitális könyvtári rendszereket és az audio-/videokonferencia környezeteket. Szolgáltatásaik között megtalálható egy többnyelvű, gyors és igen népszerű online szótár, egy könnyen használható és mégis sokoldalú szavazórendszer, egy plágiumkereső portál, valamint a rádióadások és más hanganyagok archiválására, megosztására és kezelésére alkalmas rádióháló-szolgáltatás.

Az adatbányászat és webes keresés K+F eredményei egyedi megoldásokat bizto-

sítanak extrém méretű rendszerek (nagy hálózatok, adattárak, nagy forgalmú webportálok), illetve a magyar nyelvű információkeresés számára. A csoport hazai és nemzetközi együttműködésben szociális hálózatok, biztonsági incidensek és ügyfeladatok elemzését, illetve az internetes spam szűrését végzi.

Az intézet jelentős sikereket ért el különböző hazai Grid-infrastruktúrák kialakításában. Az ipari partnerek felé a SZTAKI magas színvonalú célorientált támogatást biztosít, az alábbi témákban:

- nagy számolási, illetve adattárolási kapacitást igénylő alkalmazások gridesítése;
- intézményi Grid-rendszerek megtervezése, kialakítása valamint felügyelete;
- oktatás- és tudástranszfer a különböző Grid-technológiákról tanfolyamok keretében;
- vállalati Grid-portálok, Grid-elérésre szolgáló felhasználói felületek, felületi és monitorozó eszközök fejlesztése.

Hálózati technológiák, tanácsadás és szolgáltatások: A távközlési szolgáltatások közbeszerzésében nagyon jelentős hazai és nemzetközi tapasztalattal rendelkeznek; amelyet nagyon jól kiegészít az iparág és a technológia alapos ismerete. Több hazai szervezet telefonkölségeinek jelentős csökkentését érték el a szerződéses feltelemek javításával, az infrastrukturális feltelemek jobb kihasználásával és megfelelő műszaki kialakítás bevezetésével (VoIP).

A hálózatbiztonság területén az intézet fő tevékenysége a hálózatba kapcsolt számítógépes rendszerek biztonsági védelme. Ide tartozik a biztonsági rések korai felismerése; a megismert sebezhetőségek elleni meglévő védelmi eszközök, technológiák, módszerek alkalmazása és új technológiák kidolgozása. Ugyancsak feladatuknak tekintik a feltört rendszerek utólagos vizsgálatát (betörés nyomának rögzítése, biztonsági rések feltárása, a lehetséges helyreállítások).

Elektronikus kormányzás: Az intézet aktívan részt vesz az elektronikus kormányzattal összefüggő tervezési és fejlesztési tevékenységben, és kialakították a minőségbiztosított szoftvereszközök bemutatására, használatuk oktatására és a távszolgáltatásra (ASP) szolgáló infrastruktúrát.

Az intézet honlapján valamennyi területéről részletes információ található:

www.sztaki.hu

A belső piaci adóharmonizáció alapja és elemei

Közösségi adópolitikáról – lévén, hogy a közvetlen adóterhek és az alanyok meghatározása nemzeti hatáskörben van – a közös piac működéséhez elengedhetetlenül szükséges és elkerülhetetlen adóharmonizáció révén beszélhetünk.

■ A közösségi adópolitika célja tehát nem más, mint a belső piacon történő termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás, illetve a jövedelem és tőke szabad mozgásának elősegítése. Az adóharmonizáció azonban lassú folyamat, bármely uniós jogszabály jogerőre emelkedéséhez vagy akár csak módosításához jelenleg a tagállamok egyhangú döntésére van szükség. A római szerződés 1958. január 1-jei hatálybalépésével kimondta a közös piac érdekében a forgalmi adók, jövedéki és egyéb közvetett adók közösségi szintű harmonizációjának szándékát. Az unió azonban a kilencvenes évek vége, az EU15 Európája óta dolgozik aktívabban a közösségi adópolitika általánosabb megközelítésén. Tekintettel a korlátozott jogkörre, a szubszidiaritás és az arányosság elvének tiszteletben tartására és az egyhangúság igényére, a közösségi adópolitika elsősorban a belső piac működését közvetlenül érintő ún. közvetett adók közelítésére, valamint a káros adóverseny megszüntetésére koncentrál. (Az Európai Unió nem vehet ki önálló adót, ugyanakkor a vámok és az áfa bizonyos százaléka az EU saját bevételi forrásának részét képezik.)

A közösségi adóharmonizáció első globálisabb megközelítése az 1997-es adócsomag-rendelkezés volt, mely három fő elemből állt: a vállalkozási adózásra vonatkozó ún. magatartási kódex, a megtakarítások adózásáról szóló irányelv, valamint a különböző tagállamok társult vállalatai között fizetett kamatokra és jogdíjakra alkalmazandó közös adórendszerrel szóló irányelv alkották. Egyúttal az Európai Bizottság iránymutatásokat dolgozott ki a közvetlen vállalati adózásra vonatkozó állami segélyek tekintetében, melyet 1998-ban el is fogadtak. A csomag 2003-ban lépett érvénybe.

A következő „hullám” a 2001-es közösségi adóstratégiában kapott megfogalmazást, és célja az volt, hogy az adópolitikát a lisszaboni stratégia egy eszközévé tegye. Kimondatott, hogy az adózás a tagállamok reszortja, és hogy nincs szükség általában véve az adók harmonizálására, tiszteletben tartván a tagállamok e téren gyakorolt szuverenitását és bizonyos fokú versengését. Az irányadó dokumentum a belső piacon működő vállalkozások határokon átnyúló tevékenységét hivatott könnyí-

teni, továbbá megfogalmazódott a környezetvédelmi és energiavonatkozású célok adószempontú megközelítése, az anyaországban történő egyszeri adózás, valamint a közös konszolidált adóalap ötlete.

KÖZVETETT ADÓZÁS

A közvetett adózás a termelésre és a fogyasztásra kivetett adókra vonatkozik, azaz a héa ide tartozik, a regisztrációs adókra, az örökösödési, a jövedéki, a környezetvédelmi adókra, valamint a tőkejövedelmekre és értékpapírokra vonatkozó adókra. A közvetett adózás magas fokú harmonizációt igényel, mivel hatással van az áruk és szolgáltatások szabad mozgására. Ezért az EU még 1993-ban a belső piac megalkotásakor megkezdte a héa (angolul VAT), a benzin, az italok és a cigaretta jövedéki adójának harmonizációját, hogy az ezen adók egyoldalú változtatása ne torzítsa a versenyt a vállalatok között. Az általános forgalmi vagy hozzáadottérték-adó az Európai Unióban elvileg minden kereskedelmi tevékenységet terhel, beleértve az árutermelést és -forgalmazást,

valamint a szolgáltatásnyújtást. A gyakorlatban a héa és a jövedéki adók mértéke felső és alsó határok közé szorul. A héa mértékét illetően az EU csupán annak alsó határát szabja meg: eszerint az általános adókulcs minimális mértéke 15 százalék, a fakultatív módon bevezethető csökkentett adókulcs pedig legalább 5 százalék. Így a héa mértéke eltérhet a minimális kulcstól, amennyiben a tagállam sajátos belső körülményei ezt megkívánják. Megengedett az ennél magasabb egységes adókulcs, illetve lehetséges csökkentett adókulcsokat is bevezetni bizonyos termékekre és szolgáltatásokra vonatkozóan. Ez utóbbiak nagyrészt a mindennapi szükségleteket kielégítő áruk, mint például az élelmiszerek és a gyógyszerek, valamint olyan termékek és szolgáltatások, amelyek nincsenek versenyhelyzetben egy másik tagállam áruival és szolgáltatásaival, ilyen például az ingatlansektor. Mentesség vonatkozhat a közérdekű szolgáltatásokra is (például a kórházi ellátásra vagy az oktatásra).

Az ide vonatkozó intézkedések teljes listája a <http://eur-lex.europa.eu/hu/reper/0930.htm> internetcímen olvasható el.

Jelenleg is folyamatban van a héa reformja. Ennek első lépéseként ez év februárjában két új irányelvet fogadtak el. Az első a „szolgáltatás helyét” jelöli meg a héa beszedésére referenciául, és bevezetését a szolgáltatás fajtájától függően fokozatosan 2010-től (telekommunikáció, híradás, elektronikus szolgáltatások esetében 2015-től). A beszéd a második direktíva által meghatározott egyablakos elektronikus módon történik. A fokozatos átállítás alatt és fokozatosan csökkenő mértékben 2018-ig a szolgáltatót befogadó állam a beszedett adó egy részét megtarthatja. 2019. január 1-jétől azonban ez teljes mértékben a fogyasztót befogadó államé. Kovács László szerint a rendelkezések egyenlőbb esélyeket biztosítanak a belső piaci szolgáltatóknak, és gyorsabbá, egyszerűbbé teszik a héa visszatérítéseinek intézését. Jelenleg véglegesítenek egy újabb módosítás-tervezetet, amely a csökkentett héa kulcsos szolgáltatások körét bővítené ki pl. a távfűtésre, a munkaigényes szolgáltatások egy részére, így a vendéglátói szektorra, valamint várhatólag

az energiahatékony készülékek meghatározott részére. Ez év novemberében tervezi az Európai Bizottság az energiaadózási irányelv módosítását is, amely egyrészt a szén-dioxid- kibocsátást terhelő CO₂- és energiaadó típust fog megkülönböztetni az egyébként az emissziókereskedelmi rendszer alá nem tartozó ipari berendezések esetében.

KÖZVETLEN ADÓZÁS

A közvetlen adózás alatt értendők az egyéni jövedelem- és társasági nyereségadók (jövedelemadó, társasági adó, vagyon és megtakarítások, tőkenyereség adói és a legtöbb helyi adó), melyek mértékét a tagállamok szabadon állapítják meg. A közvetlen adók egyeztetése természetszerűleg kényes kérdés, és szilárdan védett nemzeti, illetve regionális kompetencia, ezért e területen az adók koordinálása bonyolult feladat. Ugyanakkor az EU nagyobb mozgástérrel rendelkezik az EK-szerződés által előírt szabadságok (az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása), valamint az egyének és a társaságok letelepedési jogának érvényesítésében. Az e téren elért közösségi vívmányok közé sorolhatók azon főképp ajánlás jellegű rendelkezések vagy irányelvek, amelyek a határon átnyúló munkavállalásra vonatkozó adózás helye, a kettős adózás elkerülésére, a megtakarítások és nyugdíjak kamatjövödelmének adóztatására, különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére alkalmazandó adóztatás közös rendszerére, különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszerére, a társult vállalkozások nyereségkiigazításával kapcsolatos kettős adóztatás megszüntetéséről szóló egyezmény hatékony végrehajtását célzó magatartási kódexre, különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszerére vonatkoznak. (Az erre vonatkozó intézkedések teljes listája a <http://eur-lex.europa.eu/hu/legis/latest/chap0920.htm> internetcímen olvasható el.)

Több éve előkészületben van az ún. közös társasági adóalapról (CCCTB, Common Consolidated Corporate Tax Base, magyarul kta) szóló elképzelés, melyet az év végén közread a Bizottság.

A kta lényege, hogy a vállalatok adóterhelése összevethetővé és átláthatóvá válna. Csökkenhetne az adminisztráció is, ami napjainkban sok kis- és közepes céget elriaszt az uniós egységes piacon való fellépéstől. A harmonizált társasági adóalap lehetővé tenné, hogy az egyes tagállamok cégei közül a mostaninál jóval többen vállalják a kereskedelmet, a termékkivitelt az uniós egységes piacon. Úgy kell megalkotni a társasági adóalap egységesítése során az új vetítési alapot, hogy kellően széles legyen, emellett jól átláthatóan kiszámítható. A tervek szerint érvényesíteni kell az unión belüli cégcsoportok tevékenysége esetében az egyes országokban elért nyereségek és elszennvedett veszteségek különböztetését is, azaz egyfajta konszolidált elszámolást vezetne be.

Tekintettel az egyhangúság szabályára, Kovács László adó- és vámügyi biztos véleménye szerint várhatóan 12 tagállam erőteljesen támogatni fogja a javaslatot, míg nyolc tagállam a jogszabály szövegének ismeretében alakítja ki végző véleményét. További hét ország ellen van az új adóalap-számításnak, de közülük is különösen Nagy-Britannia és Írország tiltakozik az új adóalap ellen. Arra hivatkoznak, hogy az új, harmonizált adóalap sértene a tagállamok adószuverenitásának, azaz az önálló adózási jogaik kialakításának elvét.

Az Európai Bizottság Vám- és Adóügyi Főigazgatóság honlapja: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/index_en.htm

A Brüsszeli Híradó összeállítását szerkeszti:
Lótos Adrienn állandó képviselő

MGYOSZ Brüsszeli Iroda
La Valette
289, Avenue d'Auderghem
B-1040 Brussels
Tel./fax: (+32) 2 648 09 38
E-mail: info@mgynosz.be

Globális kihívások az európai közlekedésben

■ Az Európai Bizottság júliusi „zöld-közlekedési csomagja” (Green Transport Package) újra a közlekedés és szállítás kérdéskörére irányította a figyelmet. Az intézkedéscsomag lényege a közlekedés és szállítás negatív környezeti hatásainak minimalizálása, a teherfuvarozás optimalizálása és a közúti áruforgalom költségeinek olyan mértékű megállapítása, amely a fogyasztóra és az üzemeltetőre hárítja át a fuvarozás által okozott zaj- és levegőszennyezés, valamint az

egyéb környezeti ártalmak kompenzációját (euomatrixa-irányelv felülvizsgálata, a közlekedés külső költségeinek internalizálása). Az éghajlatváltozás lassítását célzó és az üvegházhatású gázok kibocsátása csökkentésére hivatott kezdeményezések mellett azonban az út- és közlekedésbiztonság szempontja is tartósan jelen van az európai intézmények programjában. Mindkét területen fontos szerep hárul a járművek technikai fejlesztésére, amely végső soron nemcsak

gazdaságosabb és környezetkímélőbb, hanem a felhasználó számára biztonságosabb autót és tehergépjárműveket eredményez. Az útbiztonság, a környezet tehermentesítése és a gépjárművek technikai fejlesztésének témakörei hatották át a szeptember 16–18-a között a Volvo Group és a Forum Europe közös szervezésében megrendezett European Transport Forum vitapaneljeit, amelyen Gurmai Zita európai parlamenti képviselő is aktív felszólaló volt.

■ Gurmai Zita az Európai Parlament szocialistafrakciójának képviselőjeként többek között a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság alelnöke, a Regionális Fejlesztési Bizottság tagja, valamint a Közlekedési és Idegenforgalmi Bizottság póttagja. Mindemellett az ő nevéhez fűződik az ez év júniusában az Európai Parlament által elfogadott „intelligens autó” jelentés is.

„Van egy álmom, amely a jövőben játszódik, és azt látom benne, hogy a fiam biztonságban vannak az utakon, miközben közlekednek, ők sem veszélyeztetnek másokat, a lehető leggyorsabban jutnak el céljukhoz és eközben a környezetet sem terhelik. A gyermekeit szerető anyaként és felelős európai politikusként, akinek az emberi élet megőrzése az egyik prioritása, nagy

örömmel töltött el, hogy ehhez talán én is hozzájárulhatok. Mindennapi életünkben nagyban függünk a közlekedéstől. Az egyre növekvő forgalom azonban komoly problémákat vet fel: dugókat okoz az utakon és a városi térségekben, környezeti és közegészségügyi problémákat, energiapazarlást és mindenekelőtt baleseteket!

Az intelligens közlekedési rendszerek információs és kommunikációs technológiákkal rendszerint nehezen összehajtható tényezőket (a gépjárműveket, a rakományokat és az útvonalakat) próbálnak összehangolni, így javítva a biztonságot és csökkentve a forgalmi torlódásokat, a szállítási időket, valamint az üzemanyag-fogyasztást, és segítenek csökkenteni a halálos áldozattal járó balesetek számát. Az Európai Bizottság első „intelligens autó” közleménye azt foglalja össze, milyen előrehaladás történt e technológiák kifejlesztése és elterjesztése területén. Jelentéstevőként nekem erről a közleményről kellett beszámolnom az Európai Parlamentnek. Állásfoglalási indítványomban többek között kiemeltém, hogy az intelligens autókhoz megfelelő, intelligens környezet is szükséges, azonban ezek az intelligens utak még nem állnak készen, és az autópiparnak is időre van szüksége a kellő fejlesztésekhez. Fel kell hívunk a fogyasztók, kereskedők és a döntéshozók figyelmét az információs és kommunikációs technikán alapuló megoldások lehetséges előnyeire. Ennek érdekében én is megteszem, ami módomban áll, rengeteg nemzetközi konferencián vettem részt előadóként az elmúlt

időszakban. Végül fontos, hogy e be rendezések megfizethetőek legyenek, hiszen az önmagában nem elegendő, hogy életeket menthetnek. Az a cél, hogy mindenki által hozzáférhetően valóban életeket is mentsenek.

A közelmúltban részt vettem a European Transport Forumon Brüsszelben. A fórum körbejárta az európai közlekedés legvitatottabb kérdéseit: első napján a városi közlekedésről, a második napon a közlekedésbiztonságról, a zárónapon pedig a közlekedés és a környezet kapcsolatáról folyt a vita. A statisztikák szerint 2001-hez képest a tavalyi év során először nem csökkent, hanem stagnált a közlekedési balesetek halálos áldozatainak száma. Az út- és közlekedésbiztonság témakörében felszólaló szakértők szerint így a közlekedésről szóló fehér könyv által kitűzött cél, amely szerint 2010-re az áldozatok száma felére kell csökkenjen, legfeljebb 2018-ra érhető el. Ezen azonban változtatni kell, és a közlekedés biztonságát növelő intelligens, ugyanakkor megfizethető és az autóvezetők szempontjából is optimális technológiai megoldásokat, szabályokat kell bevezetni, valamint nagy figyelmet kell fordítani a járművezetők oktatására, képzésére is, hiszen mindaddig, míg a gépjárműveket emberek vezetik, a közlekedés biztonsága rajtuk is múlik.

Ne felejtjük el azonban, hogy a közlekedés veszélyes, ennek tudatában kell mindennap elindulnunk autónkkal. A biztonságot nem lehet garantálni, de a bizonytalanság minimálisra csökkenthető.”

Radikális változások a szakképzésben

■ A 90-es években lezajlott gazdasági és társadalmi átalakulás jelentősen megváltoztatta a szakképzés körülményeit. A gazdasági háttér átalakulásával az iskolai rendszerű szakképzés nem tudott lépést tartani, így csak részben tett eleget alapfunkciójának, a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő munkaerőképzésnek. Egy 2003-ban végzett témavizsgálata változatlanul problémaként jelölte meg, hogy továbbra is hiányosak a gyakorlati képzések feltételei. Nemcsak a térségi feladatok koordinációja hiányzott, hanem az érdemi együttműködés a szakképzésben érintett szervezetek között, és nem alakult ki intézményesített információk kapcsolat a munkaügyi szervezetek, a munkáltatók és az oktatási intézmények között, elhúzódott a gyakorlati képzésben ellenőrző és közvetítő szerepet játszó gazdasági kamarák átalakulása. A hét régió közül az észak-magyarországi, azon belül is elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megye, illetve a régió kistérségeinek nagyobb része a rendszerváltást követő néhány évben gazdasági szerkezetének korszerűtlensége, a nehézipar súlyos válsághelyzete és leépülése, valamint egyéb okok miatt is foglalkoztatási szempontból az ország egyik leghátrányosabb helyzetű térségének bizonyult. A régió gazdasági, társadalmi pozíciói az 1990-es évek elején hirtelen, zuha-

násszerűen romlottak. S bár az utóbbi években egyes más régiókhoz viszonyítottan a viszonylagos helyzetjavulás szerény jelei látszanak, ez jól érzékelhető elmozdulást, pozitív változást az eddigiekben még nem hozott.

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége mindig is fontos feladatának tartotta, hogy a szakképzés és a munkaerő-politika alakításához és ezen keresztül a vállalkozások eredményesebb gazdasági tevékenységéhez hozzájáruljon. Ez az idei évben igazán megvalósulni látszik. A regionális foglalkoztatási és képzési bizottságok (RFKB) megalakulásával a szakképzés koordinációja jelentősen megváltozott. Erősödött a gazdaság befolyása, meghatározóvá vált a gazdasági szereplők aránya a bizottságokban. Közvetlenül az RFKB vonzáskörzetében egy partnerségi projekt keretében létrejött egy szakképzési koordinációs hálózat, amely partnerségi projekt célja, hogy a munkaadók és a szakképzés szereplői között egyfajta új együttműködést és kooperációs kultúrát alakítson ki, amely hatékonyabban tudja befolyásolni a keresletvezérelt szakképzési szerkezet alakulását. Tapasztalható azonban, hogy az RFKB-k megalakulásával egyetemben a kamarák és az érdekvédelmi szervezetek felmérésének lefolytatása után előkerültek a régóta meg nem oldott problémák és az új rendszerin-

dulási gyengeségek. Ezek azonban meg kell erősítsék azon szándékot, hogy az RFKB-k most már megkerülhetetlenül „tegyenek rendet”, és határozataikkal, döntéseikkel, javaslataikkal visszafordíthatatlanul indítsák el a változásokat a szakképzés rendszerében.

Ez idáig megtörtént a részt vevő szervezetek közötti együttműködés kiépítése, nem kevesebb mint 17 munkaadói és érdekvédelmi szervezet csatlakozásával. Minden egyes szervezet vállalta a közös együttműködést, melynek feltétele a régiós koordinátorok kijelölése volt. Ezzel egy időben megalakultak a regionális és országos koordinációs tanácsok, ahol az RFKB-elnökök és a régiós koordinátorok együtt vitatják meg a felmérésben tapasztalt problémákat és azok lehetséges megoldásait. Lezárult egy rendkívüli létszámú felmérés adatainak begyűjtése és feldolgozása, melyben mintegy 14 800 céget kérdeztek meg, s aminek adataiból később a képzési és beiskolázási szerkezetre vonatkozó javaslatok és elemzések készülnek. Ezek megbízhatósága azonban felemásra sikeredett a felmérés miatt, így csak nagyon átvitt értelemben kezelhető tényadatként. Országos szinten megszervezték egy regionális szakképzési fórumsorozatot, melynek első összejövetelének az Észak-magyarországi Gyáriparosok Szövetsége adott otthont. E rendezvények lényege olyan

workshopszerű vitafórum kialakítása volt, ahol a cégek, az iskolák, gazdálkodók, önkormányzatok és a munkaügyi hivatalok egymás érdekeit ütköztetik, és az egyes ágazatok szakmáit részletesen átbeszéljük. Ezek a szakképzési fórumok lehetőséget adtak a külön színtereken dolgozó, de mégis ugyanazért küzdő résztvevők kommunikációjának

elindításában, ami remélhetőleg egy megfelelő szakképzés megvalósításának lesz az előcsarnoka. Itt kell megjegyezni, hogy a fórumok szervezésének nem megfelelő koordinációja, „dömpingszerűen megjelenő rendezvények” csökkentették a résztvevők létszámát. Mivel Róma sem egy nap alatt épült, és nem várható, hogy egy év alatt

a szakképzésben olyan jelentős változás álljon be, ami teljesen rendbe hozza azt, ami évek munkája alatt ment tönkre, ennek ellenére lehetőséget ad egy olyan rendszer kidolgozására, amely több év munkája alatt sikeres szakképzési programot dolgozhat ki, melyben a munkaadók és az iskolák közösen, kéz a kézben formálhatják a szakképzést.

Hulladéklerakók nélküli ipari hulladékkezelés a General Motorsnál

2008 júliusától a szentgotthárdi General Motors Powertrain – Magyarország Kft. hulladéklerakók igénybevétele nélkül helyezi el a gyárban keletkező összes hulladékot. A gyárnak többéves előkészítő munkát követően sikerült elérni ezt a környezetvédelem terén jelentős eredményt, s ezzel a General Motors gyárai között világszerte 43.-ként a gyárak azon egyharmadához tartozik, melyek modern eszközökkel oldják meg a hulladékkezelés problémáját.

■ A General Motors nemcsak termékével, hanem gyárainak működtetésével is demonstrálja elkötelezettségét a környezet védelme iránt, s arra törekszik, hogy a környezeti terhelést a lehető legalacsonyabbra szorítsa. Ennek keretében a vállalatcsoport célként tűzte ki, hogy 2010-re gyárainak fele hulladéklerakók igénybevétele nélkül helyezi el a működés során keletkező hulladékot. A cég szentgotthárdi leányvállalata az

elsőik között tett lépéseket e cél elérése érdekében. A gyárban keletkező 35 különféle hulladéktípus nagy részének hulladéklerakók kiküszöbölésével történő elhelyezéséről már évekkal ezelőtt gondoskodott a gyár környezetvédelmi csoportja. Az idei évre mindössze három hulladéktípus elhelyezésének megoldása maradt, ám július hónaptól kezdődően már a kommunális hulladékot, a szennyvíztisztítási technológiai folya-

mat során keletkező olajos iszapot és a használt elemeket is sikerült a földre temetés helyett alternatív, környezetbarát megoldási módszerekkel feldolgozni. A hulladékkezelés, ártalmatlanítás módszereinek megtalálásában az Organica VWS magyarországi képviselete nyújtott hatékony segítséget.

További információ:

Légrádi Edit szóvivő

Telefon: +36/70/328-4780

A szentgotthárdi székhelyű **General Motors Powertrain – Magyarország Kft.** közel 800 fő részére biztosít munkalehetőséget. A középkategóriás benzinüzemű motorok gyártása mellett Allison típusú, autóbuszok és tehergépjárművek számára készülő, automata sebességváltók szerelésével, valamint személygépjármű-sebességváltók felújításával foglalkozik.

Nőtt a cégalapítási kedv az építőiparban

Csaknem kétszer annyi céget alapítottak az építőiparban idén az első fél évben, mint tavaly ilyenkor. Hasonló fellendülésre csak 2003 első felében volt példa, de a 3859 új cég így is rekordnak számít az ágazatban – derül ki az Opten céginformációs szolgáltató adataiból. Ezzel párhuzamosan rekordszintű a felszámolások, a végrehajtások és a végelszámolások száma is az ágazatban.

■ Soha annyi céget nem alapítottak még az építőiparban fél év során, mint 2008 első hat hónapjában: a tavalyi 2034-gyel szemben idén 3859 cég alakult június végéig. A sok új vállalkozás miatt folytatódott a működő cégek számának lassú emelkedése, az első fél évben 63 140 építőipari vállalkozás tevékenykedett az országban, 1650-nél több, mint egy évvel korábban. „A növekedés ebben az esetben hátrányos az ágazatra nézve, hiszen az építőipar speciális jellegéből adódóan sajnos jellemző, hogy sok felszámolásba vitt cég tulajdonosa új vállalkozást alapítva ott folytatja, ahol abbahagyta, kifizetetlen számlákat hagyva maga után” – véli Csorbai Hajnalka, az Opten stra-

tégiai igazgatója. Szintén elégedetlen a helyzettel Pataki Máttyás, az Építőanyag Kereskedők Országos Egyesülete (ÉKE) elnöke.

Szerinte a magyar építőipar szerkezetének kedvezőtlen sajátossága, hogy rendkívül sok a tőkeszegény vállalkozás a piacon. „2006 óta azt várjuk, hogy a megrendelésállomány csökkenése miatt egészséges koncentráció indul meg a piacon, de a most közzétett adatokból sajnos ismét nem ez rajzolódik ki” – mondja az elnök. Szerinte ezt a tendenciát részben a kedvezőtlen adózási környezet tartja fenn, ezért az ágazat nagyon várja az adóterhek beharangozott csökkentését.

Az Opten adataiból az is kiderül, hogy

az ágazat rosszabb helyzetben van, mint a cégek általában. Miközben az összes cég körében a felszámolások száma 11 százalékkal emelkedett a tavalyi első fél évhez képest, addig az építőiparban a növekedés üteme 21 százalék, és a felszámolás alá került 5600 cég rekordértéket jelent. „Rendkívül rossz képet fest az ágazat belső viszonyairól, hogy míg a többi cég körében egy végelszámolásra egy felszámolás jut, addig az építőiparban több mint kettő. Ez azt jelenti, hogy a nehéz helyzetbe került vállalkozások lényegesen ritkábban választják a tevékenység tisztességes feladásának útját, inkább eladósodott cégeket hagynak magukra a tulajdonosok” – állítja az Opten igazgatója.

Az iparjogvédelem gazdasági szerepéről és rendeltetéséről

Az iparjogvédelem az egyik olyan eszközrendszer, amelynek ügyes – hozzáértő – alkalmazása élesen elválasztja a jól felkészült cégeket a kevésbé felkészültektől, és sokban hozzájárulhat az előbbieik eredményességéhez.

■ A mai gazdasági környezetben, a mind élesebb versenyben, ahol a cégeknek a globalizáció következtében gyakorlatilag az egész világgal meg kell küzdeniük a piaci lehetőségekért, egyetlen cég sem engedheti meg magának, hogy ne használjon ki minden olyan eszközt, amelynek segítségével javíthatja a versenyképességét, növelheti az áruteremelő tevékenysége és a piaci munkája hatékonyságát és eredményességét. Ilyen eszközök igen jól kialakított és finoman összehangolt rendszerét kínálja az iparjogvédelem. Az eszközök felhasználásában rejülő lehetőségek kiaknázásának gazdasági jelentősége folyamatosan és gyorsan növekszik, mert a világunk mindinkább tudásalapú gazdasággá fejlődik, és ez csupán két választást enged a cégeknek. Az egyik, hogy felfegyverkezzenek az erőforrásaikkal elérhető, illetve kialakítható lehető legerősebb szellemi vagyonnal, azt folyamatosan megújítsák, fejlesszék és bővítsék, különös tekintettel az innovációban feltáruló vagy megnyitható új lehetőségek kiaknázására, mindezeknek segítségével lépést tartsanak a fejlődés élvonalával, és ennek köszönhetően meg tudják őrizni a verseny- és a jövedelemtermelő képességüket. Ebben kulcsfontosságú az iparjogvédelem is. A másik választás egyszerű utat jelöl: fejlődés nélkül sodródni, rosszabb

esetben zuhanni lefelé a táplálékláncban.

E szép új világ áruteremelésében a hozzáadott érték mind nagyobb hányadát szükség-szerűen is a szellemi vagyon

hasznosítása hozza létre. A verseny folyamatosan ösztönzi, és ki is kényszeríti a termelésben és a piaci munkában alkalmazott eszköztár fejlesztését, megújítását, és ez maradéktalanul érvényes a szellemi vagyonra is. Maga a techní-

ka fejlődése is, amelyet szintúgy nagyrészt a verseny hajt előre, egyre újabb lehetőségeket nyit meg új árucikkek, termékek, szolgáltatások, azok új funkcióinak és új alkalmazási területeinek a létrehozására és hasznosítására, ezek kiaknázásához pedig szintén új tudás kell. Mindezzel igen erőteljesen felgyorsult a termékváltás. Az új termékek létrehozását és piacra vitelét már nem a kereslet ösztönzi, hanem a piaci pozícióharc új paradigmája, amelynek lényege, hogy aki értékesítési lehetőséget akar, teremtse is meg magának, aminek pedig egyik legfőbb útja-módja, hogy a megújított kínálatával új keresletet támaszt. Mind világosabban megmutatkozik, hogy a fejlesztésnek igen jelentős részben az vált a hajtóerejévé, hogy az új árucikk meggyőzze a piaci célközönséget, érdemes azt megvenni, még azon az áron is, hogy vele lecserélik a már meglévő eszközöket. Az új értékesítési lehetőségek megszerzésére irányuló piacmegdolgozás mind nagyobb hányadában az újdonság varázsának kiaknázására támaszkodnak – ügyesen is, ügyetlenül is. Ügyetlen, sőt ostoba, amikor a keresletet ébreszteni hivatott reklám csupán azt harsonázza, hogy „új”, „még újabb”, „még több benne a varázsszerből”. Ügyes viszont az a stratégia, amelynél azzal kínálják az új árucikket, hogy kiemelik

tosan, kölcsönhatásban erősíti, hajtja előre egymást. A piaci pozícióharc új funkciókkal felruházott árucikkeket, azok létrehozása új technológiákat követel. A technológiai fejlődés ugyanakkor a maga részéről erőteljesen növeli a kínálati verseny nyomását – nézőpont, valamelyest ízlés kérdése is, hogy ezt ördögi körnek vagy jótékony visszacsatolásnak tekintjük. Az ehhez szükséges tudást, szellemi vagyont pedig állandóan fejlesztenie is kell – ez teszi a szellemi vagyont a fennmaradás és az értéktéremtés legfőbb eszközévé. Tegyük rögtön és nagyon hangsúlyosan hozzá: a szellemi vagyon hasznosítási lehetőségeinek hatékony kisajátítása, kiaknázása, az ilyen lehetőségek megszerzése művészi tökélyre fejlesztett mesterség, amelynek egyik kardinális része az ehhez rendelkezésre álló eszközök ismerete és a kezelésükben való felsőfokú jártasság. Ennek sorsdöntő jelentőségű része az iparjogvédelem gyakorlati, vállalati alkalmazása, az általa kínált lehetőségek kiaknázása.

Tudni kell ehhez, hogy az iparjogvédelem mint jogi intézményrendszer nem kötődik a hagyományos értelemben vett iparhoz, hanem szintúgy az agrárgazdasághoz és a kereskedelemhez is. Senkit se tévesszen meg tehát az „ipar” szó e fogalomban – valójában az a hivatásze-

„A lehetőségekről jól végiggondolt közgazdasági megfontolások alapján mondjunk le, ne pedig azért, mert nem ismerjük őket.”

(J. A. Schumpeter: A gazdasági fejlődés elmélete, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1980)

annak új szolgáltatásait, értékeit. Ez azonban csak akkor működik tartósan, ha az árucikk valóban tartalmaz értékes új elemeket, vonásokat, azaz hasznos új funkciókat. A technológiai fejlődés és a kínálati verseny a piacon így folyama-

rúen űzött gazdálkodói tevékenységre utal, s még burkoltan sem hordoz olyan jelentéstartalmat vagy értelmet, amely szerint az iparjogvédelem,

akár célját, akár eszközrendszerét, akár pedig tényleges alkalmazási lehetőségeit tekintjük is, a szó köznapi vagy éppen statisztikai értelmében vett „ipar”-ra korlátozódna.

Dr. Osman Péter

Richard Bookstaber: A demon of our own design – Markets, Hedge Funds, and the Perils of Financial Innovations

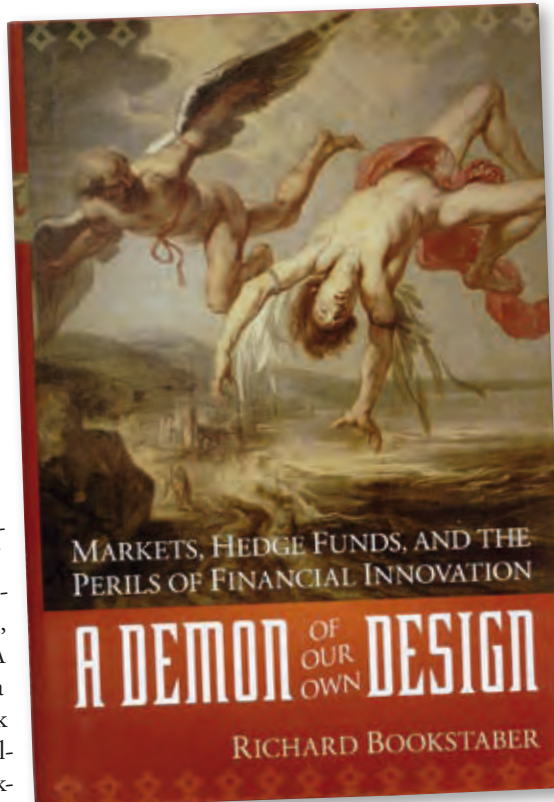
Egy démon, amelyet magunk alkottunk

Piacok, fedezeti alapok és a pénzügyi innovációk veszedelmei

John Wiley and Sons, 2007, angol nyelven

„Az esetek többségében a pénzpiacokon bekövetkezett válságokat nem hirtelen gazdasági hanyatlások, sem pedig természeti katasztrófák okozzák. Gyakorlatilag az utóbbi évtizedek valamennyi ilyen bajának kiváltó okai magában a pénzpiacok komplex szerkezetében gyökereznek.” (Idézet a könyvből)

■ A démon itt a pénzügyi piacokon leselkedő ezerfejű kockázat! A gazdasági szakkönyvek egyik legjobb kiadójának ez a kötete a pénzügyi szakma nagyon magas iskolája, s nagy ívű szellemi kalandozás az idevágó tudományok vidékein, olykor – a sokatmondó párhuzamok kedvéért – azokon túl is. Nagyon magas iskola abban az értelemben is, hogy az itt leírtak számos szakmai részletét csak a kérdéses szakterület gyakorlott művelői értik meg teljes mélységükben, és számos kifejezés jelentését is csak ők tudják. Így bizony az elmondottaknak vannak részei, amelyek megértéséből/szakmai élvezetéből sokunk kisebb-nagyobb mértékben kimarad, a lényeget azonban így is jól érti. A szerző egy nagy hatású új szakma művelője: a pénzügyi termékek tervezésének high-tech eszközeit alkalmazó matematikus, angol szaknyelvi szlenggel Quant. A Quant matematikai modelleket tervez és működtet pénzügyi összefüggésekre – ilyeneket használnak egyebek közt a derivatívák árazására, kockázatok felmérésére, a piaci mozgások előrejelzésére. Jellemző erre, hogy a Wall Streeten a pénzügyi szolgáltatókhoz átigazoló elméleti fizikusokból és a felsőfokú matematika egyéb tudósaiból lettek a pénzügyi terméktervezés legkifinomultabb területeinek kiemelkedő szakemberei, s tevékenységük forradalmi változást hozott a pénzpiacok működésében, termékeik és ügyleteik szerkezetében. A forradalom, mint tudjuk, soha nem tartható kézben igazán, Bookstaber pedig itt elmagyarázza, miért van az, hogy a pénzügyi fejlesztésekben látszólag a megfelelő dolgokat hozzuk létre, a hatásai azonban a tőlük várttól ellenkezőt eredményezik. Az innováció-

ónak itt az a rendeltetése, hogy a befektetők, valamint a befektetések kezelői számára áttekinthetőbbé, kezelhetőbbé tegyék a pénzpiacokat, és hasonló a rendeltetése e piacok hatósági szabályozásának és felügyeletének is. Tény, hogy az utóbbi évtizedekben a pénzügyi szektorban világszerte rendkívül felgyorsult az innováció – kevés más olyan területe van a gazdaságnak, ha létezik egyáltalán, ahol ilyen gyakran jelennének meg új konstrukciók, eszközök a piacon. Szintúgy erőteljes munka folyik az e piacok megbízhatóságát szolgáló szabályozás és a felügyelés hatékonyságának növelésére. Mégis, amint Bookstaber is kiemeli – jóllehet talán valamelyest túlzott általánosítással –, az innovációk valahogy még kockázatosabbá teszik a befektetéseket, a fokozottabb szabályozás pe-

dig sajátos módon tovább növelheti e kockázatokat. A könyv nagyon sok elemzéssel és az üzleti gyakorlatból vett példával mutatja be a pénzpiacok tényleges működését. Fő mondanivalója – amelyet bizonyára sokan utasítanak el eretnenségként vagy még rosszabbnak –, hogy nem lenne szabad minden pénzügyi innovációt ráereszteni a piacra csak azért, mert az hasznos hoz. Minden innováció újabb kockázati elemeket visz be a piacba – ezeket pedig nem lehet felügyelettel és szabályozással semlegesíteni, mert azok maguk is növelik a komplexitást és vele a kockázatot. A rendszer bonyolultsága miatt az innovációk hatásait, főként az áttételeseket, nehéz – olykor lehetetlen – előre felmérni, viszont azok uralhatják az innovációk egész eredményét. Ezért reális veszély és sokszor meg is valósuló következmény, hogy az ezekből kialakuló gazdasági folyamatokat már senki nem tudja teljes biztonsággal kézben tartani. Jellemző erre, hogy ha például egy innováció a hatékony piacok elmélete szerinti viselkedést feltételez, és arra támaszkodik – az elmélet kérdéskörét Bookstaber sok mással együtt természetesen részletesen bemutatja –, annak tényleges működése beleütközik abba, hogy a valódi emberek nem aszerint viselkednek.

A könyv arra döbönt rá, hogy miközben e piacokon az újabb beavatkozásainkkal, eszközeinkkel a nagyobb hatékonyság szent Grálját hajszoljuk, kevesebb hatékonyság jóval többet adna. Olyan egyszerűsítések kellenének, amelyek nyomán a piac ugyan kevésbé finoman hangoltnak mutatkozna, kevésbé érzékenynek a befektetők igényeire, viszont sokkal stabilabb lenne, és jobb feltételeket kínálna a túléléshez.

Dr. Osman Péter

CSR Hungary 2008

2008. október 30.
Európa Konferencia Központ

CR update

Új hibrid üzleti modell

Amikor a politika és a CR találkozik...

A pénz is zöld

Kint is vagyok, bent is vagyok

Felelősség alkalmazottaiért,

környezetéért,

a közösségért, amelyben él

Regisztráljon most! www.csrhungary.eu

Fő támogató:

Támogatóink:

Együttműködő partnereink:

Médiatámogatók:

